

כבר הבאנו כמה פעמים, שמרן ראש ישיבה זיע"א היה מביא את האברבנאל, שאמר שבזמן גזירות האינקוויזיציה, כל הפילוסופים הגדולים שדברו על שכל, ואמונה בשכל - כולם נפלו! והיחידים שהחזיקו מעמד - הם היהודים התמימים שידעו להגיד "שמע ישראל" ולקפוץ לתוך האש.

לצערינו היום יש הרבה כאלו שהחליפו את לימוד המוסר בדברים עם שכל. כביכול דברים עמוקים יותר ונשגבים, המוסר הפשוט כבר לא התאים להם... הם לומדים רק דברים עם שכל, ח"ו לא באנו לזלזל בהם, זה באמת דברים נהדרים!

אבל החכמה היא ללמוד ולדעת גם את המוסר הפשוט! עם כל הפילוסופיות וכל שאר הדברים, זה דברים חשובים ונחמדים מאד, אבל כשזה יגיע למעשה - בלי המוסר הפשוט לא תחזיק מעמד.

חכמתם של גדולי ישראל

דבר נוסף אנחנו יודעים, מה שאמר הרה"י רבי יחזקאל סרנא זצ"ל: "אורזים את השכל במזוודה ונוסעים לחזון איש!"

וסיפרנו, שפעם החפץ חיים קרא לאסיפה של רבנים, והגאון רבי ברוך בער פגש איזה רב נכבד, ושאל אותו מתי כבודו נוסע?... ואמר לו, אני לא נוסע, שאל אותך ר' ברוך בער למה אתה לא נוסע? אמר לו אותו רב, יש לי "פרנציפי", שבנושא הזה (שהח"ח רצה לדבר עליו) אני לא מתערב! אז אמר לו רבי ברוך בער - כשהחפץ חיים קורא לך, לוקחים גם את ה'פרנציפי' לחפץ חיים... קח את כל הפרנציפים אתך ותסע לחפץ חיים.

רבי משה פיינשטיין זצ"ל מביא דבר כ"כ אמיתי ונכון: מה למדנו ב-חקת?... זו מצוה בלי טעם... הגויים לועגים לנו, השטן לועג לנו. והנה כתוב בפרשת ואתחנן (ד, ו) "ושמרתם ועשיתם כי היא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים, אשר ישמעו את כל החוקים האלה, ואמרו רק עם חכם ונבון הגוי הגדול הזה". ורש"י מסביר, מה הכוונה כי היא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים?... בזאת תחשבו חכמים ונבונים בעיני העמים, במה שישמעו את כל החוקים האלו!

אנחנו שומעים טוב?!...! הם לועגים עלינו! צוחקים עלינו! ועל זה אתה אומר לי שהגויים יגידו "רק עם חכם ונבון הגוי הגדול הזה". אומר רבי משה פיינשטיין, וזה דבר כל כך אמיתי שרואים אותו לאורך כל הדרך! בהתחלה - הם לועגים לנו, אבל אחרי שהם רואים שזה מצליח והם אלו שנופלים, אז הם מבינים שאנחנו היינו החכמים.

ונביא דוגמא: החזון אי"ש (לפני כשבעים שנה) היה מייעץ לכולם לקנות מגרשים בבני ברק. זה היה אז בגרושים! וכל סוחר הנדל"ן היו אומרים על זה, מה החזון אי"ש מבין בנדל"ן... בבני ברק לא חלמו שייצא משהו... זו היתה שכונה קטנה עם צריפונים והפסקות חשמל...

ומה היה הסוף?... כל אלו שלא שמעו לחזון אי"ש - או שהפסידו את כל כספם או שנשארו להם כמה גרושים, אך כל אלו ששמעו לחזון אי"ש - נהיו גבירים גדולים מאד - ויכלו לחתן גם את הנכדים שלהם... והיום הם אומרים לך, אה...! כמה פיקח אתה ששמעת לדברי החזון אי"ש... הם נזכרים בזה לאחר מעשה.

אומר רבי משה פיינשטיין, בהתחלה הם לועגים לנו, נכון. אבל פתאום הם רואים את החכמה של עם ישראל, כמה עם ישראל

כשהולכים עם שכל - נופלים

השבוע אנחנו מסיימים 'רשימה' של אנשים שהיו הכי גדולים וירדו לשאול תחתית בגלל המידות שלהם. היה בהתחלה את פרשת שלח - חטא המרגלים, שהיו נשיאים - והכתוב מעיד עליהם כולם אנשים (פרש"י - חשובים) ראשי בני ישראל המה. ואח"כ קרח ועדתו, ר"י נשיאי עדה, ופרש"י ראשי סנהדראות, ועל זה באה פרשת חוקת להפסיק. ואחרי פרשת בלק (בלעם שהיה כמשה רבינו יודע דעת עליו), ולזה יש את פרשת פנחס.

הצד השווה - כולם רצו להבין עפ"י השכל שלהם - וזה מה שיקבע - אבל יש חילוק בין שלח וקרח ובלעם.

ונקדים: רבי חיים מבריסק אמר (כלפי שיטת לימוד מסויימת) התפקיד שלנו הוא לדעת מה כתוב, לא למה כתוב. אין לנו עניין לדעת את השכל של תורה, למה היא אמרה, אנחנו קטנים בשביל זה... צריך להבין מה היא אמרה!

בפרשיות שלח וקרח, זה היה דברים של שכל, אל תקבל את הדברים כמו שאומרים לך. למשל: הקב"ה אומר "טובה הארץ מאד מאד", בסדר... שלחו מרגלים אנו רוצים לראות! אם אנחנו רואים מסקנות הפוכות מה אנחנו יכולים לעשות... נכון שהקב"ה אמר טובה הארץ, אבל אנו רואים הפוך...! קרח: טלית שכולה תכלת, בית מלא ספרים, יש ק"ו שיהיה פטור ממזוזה, הכל זה עניין של שכל.

ממילא זה הביא את שניהם למרידה בקב"ה, וקרח הוסיף שאין תורה מן השמים, ואין משה אדון הנביאים.

מול הרצון להתנהג עפ"י שכל - יש רק תרופה אחת. חקת! חוקה חקתית וגזירה גזרתי, ואין לך רשות להרהר אחריה, זה מה שכתוב. ואם התורה אומרת לך - תעשה, מבלי לחשוב על מה ולמה...

ובעומק הפסט, רש"י מביא את המדרש "תבוא האם ותקנח צואת בנה", דהיינו חטא עבודה זרה - בחטא העגל - שגם שם הם הלכו עם שכל, שעשו חשבון שמשה עדיין לא הגיע והרי אמר שיבוא בשש, והשטן הראה להם את מטתו של משה בשמים והלכו וחטאו, וע"ז תבוא האם - פרה אדומה שהיא חוקה, שאתה לא מבין, היא תבוא ותקנח צואת בנה - שהם רצו להבין כל דבר...! הרצון שלהם להבין כל דבר הביא לכך שהם עשו את העגל! וע"ז באה הפרה לומר, אין שכל ואין הבנה, רק עושים כי כך התורה צוותה.

וע"י ברכות (י, א) שחזקיהו המלך שלא עסק בפו"ר כי ראה שיצא ממנו מלך רשע כמנשה, ונגזר עליו מיתה, וא"ל הנביא ישעיה, בהדי כבשי דרחמנא (פרש"י סתרים דהקדוש ברוך הוא) למה לך, מאי דמיפקדת עביד. וע"ע סנהדרין (כא, ב) ואמר ר' יצחק מפני מה לא נתגלו טעמי תורה, שהרי שני מקראות נתגלו טעמן ונכשל בהם גדול עולם, דהיינו שלמה כמבואר התם.

וכן ידוע שהגר"א אומר, על מה שאמר רבי ישמעאל (שבת יב, ב) כמה גדלו דברי חכמים שאמרו "לא יקרא לאור הנר". שהרי הסיבה היתה - שמא יטה, ורבי ישמעאל אמר, אני אקרא ולא אטה. רבי ישמעאל לא טעה בדין תורה שלו... באמת מסברא היה צריך להיות שיקרא ולא יטה, ואעפ"כ הטה. ולכן כמה גדלו דברי חכמים, שחכמים לא כתבו במשנה לא יקרא שמא יטה. חכמים אמרו לא יקרא! - כזה ראה וקדש.

בכל דבר שאנחנו הולכים עם השכל שלנו - אנחנו נופלים.

מצליח. הם מתחילים להבין כמה הם חכמים, במה הם חכמים?... שאני שומע למה שהתורה אומרת גם אם אני לא מבין! אתם שומעים במה אני חכם?!... שאני שומע למה שאומרים לי גם כשאני לא מבין. ואז - אני רואה בסוף את ההצלחה. בלעם - זו סוגיית אחרת:

בלעם זה לא ללכת עם השכל שלו וכשלא מבין אז היה חולק ע"ז, הוא לבד אמר "לא אוכל לעבור את פי ה' לעשות קטנה או גדולה". אלא מה - אומר ר' אלחנן (בהרחבה בלשוננו) - יש אנשים שיש להם תרי"ג מצוות, לבלעם היה תרי"ג בעיות... איך אני עושה מה שאני רוצה בלי להסתבך עם החוק... בלעם היה חכם גדול ויודע דעת עליון. אני לא אוכל לעבור את פי ה', חס ושלום! אז איך אני עושה בלי להסתבך?... איך אני משכנע את הקב"ה שיש לי רוצה, איך אני מעלים ממנו, הרי הוא ידע מה באמת רצון ה', וזה לא הפריע לו בכלל [ע"י בקונטרס דברי סופרים ס"א].

הקב"ה בא אליו בחלום ושאל אותו, "מי האנשים האלה עמך", כביכול יש דברים שהוא לא יודע אז אני כבר אסתדר איתו... כדאייתא במד"ר, יש שעה שהוא כועס - אז אני אמצא פתח לקלל... כל מיני פתרונות איך לעקוף את החוק... לא חס ושלום לעשות נגד...

ועל זה אין תרופה - שהרי אינו עושה שום דבר האסור. רק פנחס בן אלעזר, כמו שרש"י מביא בפרשת מטות - בלעם אמר שם ועלה למעלה עד כסא הכבוד, פנחס גם אמר שם ועלה למעלה, נפגשו שם בכסא הכבוד... ושם פנחס הראה לו את הציץ שכתוב בו "קודש לה'" והוא נפל למטה חי, והביאוהו למשפט והרגו אותו בחרב. יבוא מי שמסר נפשו ועצמו למען כבוד ה' וכלל ישראל, ויפיל את מי שביזה כבוד שמים וכלל ישראל למען עצמו כבודו וממונו. וסוף דבר הכל נשמע את האלוקים ירא - וגם אם יעלה לשמים שיאו - משם אורידך!

עשה רצונך כרצונו

מרן רה"י זיע"א אומר, אבל אצלנו אין מושג לבוא ולחשוב איך אני עוקף... אני רוצה לדעת מה הקב"ה רוצה, ואת רצונו - נעשה ונשמע! וממילא, יש אצלנו הרבה פעמים הרגשה על כל מיני דברים - זה שייך ל"מהדרים", ולפנים משורת הדין, אני עוד לא בדרגה הזו... אבל מה פירוש שאתה לא בדרגה?... אם הקב"ה אוהב את זה, ורוצה את זה, אז למה אתה לא בדרגה? אתה לא בדרגה לחשוב מה ה' אוהב?... מה הוא רוצה באמת - גם אם אתה לא חייב.

רש"י מביא בפסוק "ויקם בלעם בבקר", אומרים חז"ל שהיה מזה כח של טומאה, אך הקב"ה אמר לו, כבר אברהם הקדים אותך שנאמר "וישכם אברהם בבקר".

שואל הרה"י זיע"א באיילת השחר, וכי רק זו מעלתו של אברהם?... הוא הלך לעקוד בן שנוולד לו בגיל מאה שנה בכזו שמחה בלי לערער כלום, ולהישאר עם ישמעאל, אז זו מעלתו - שהוא השכים בבקר?... אלא, אומר הרה"י - נכון. אבל לעקוד את יצחק - הוא היה חייב, לקום מוקדם הוא לא היה חייב. בזה שהוא קם מוקדם הוא מראה שהוא חיפש איך לעשות יותר נחת רוח לקב"ה. ובזה הוא הצליח!

אותו דבר כתוב בגמ' בשבת (לג, ב) כשרבי שמעון בר יוחאי יצא מהמערה עם רבי אלעזר בנו, וראו אנשים שעוסקים בחיי שעה - כל מקום שנתנו בו עיניהם היה נשרף. יצאה בת קול ואמרה להם לחזור והם חזרו למערה, וכשיצאו בפעם השניה, רבי אלעזר היה עדיין שורף ורבי שמעון היה מתקן. עד שהם ראו יהודי שרץ בערב שבת, ושאלו אותו למה אתה רץ? וענה להם לכבוד שבת! ולמה לך שתי אגודות של הדסים?... אחד כנגד זכור ואחד כנגד שמור. ואז גם רבי אלעזר נחה דעתו.

למה נחה דעתו של רבי אלעזר, יש כזו מצוה לרוץ עם בשמים?... זה לא כתוב בהלכה בשום מקום... אלא אמר הרה"י - זו חביבות המצוה. כשהם יצאו מהמערה הם ראו שבני אדם עיקר החביבות שלהם זה העבודה ובה שמחים ומאושרים, ותורה ומצוות בקרן זוית, כעת הם ראו שיש חביבות למצוות! ונחה דעתיה.

בישיבת אור ישראל הקטנה היה המשגיח (בזמני) הגה"צ רבי אברהם שורץ. הוא נפטר בצעירותו. ופעם פגש אותו הגאון ר' יצחק בורדיאנסקי - המשגיח של "קול תורה" ושאל אותו על מה המשגיח דיבר?... אמר לו על אדם הראשון. ותמה, ילדים צעירים אתה מלמד על אדם הראשון!...

והסביר הרב שורץ, לא... הסברתי מה ההבדל בין אדם הראשון קודם החטא, לאדם הראשון אחרי החטא. אדם הראשון קודם החטא - אהב לעשות מצוות והיה חייב לאכול, אדם הראשון אחרי החטא - אוהב לאכול וחייב לעשות מצוות... זה כל ההבדל וזה מה שאמרתי להם.

הם הלכו וראו יהודי רץ... התלהבות של מצוה... מחדש... א' כנגד נעשה א' כנגד נשמע. את זה הם חיפשו. עד עכשיו הם ראו שכולם עובדים לפרנסתם, וזה החיים וההנאה... ומוכרחים גם להתפלל, הם לא יכלו לסבול את זה. עכשיו הם ראו יהודי שמשקיע במצוות, שאיכפת לו... אבל גם יהודי א' כבר מספיק שבזכותו הכל יהיה קיים.

במטה אפרים דן מה הדין באחד שיש לו לקיים או סוכה יום א' או לולב ז' ימים ואינו יכול לקיים שניהם **ובאופן מסוים המבואר שם**, וכתב המטה אפרים, כיון שיש צדדים לכאן ולכאן, מה שירצה יעשה, ויש שם הגהה של מרן הג"ר דב לנדו שליט"א, היות ולא נפסק לכאן ולכאן - יעשה את מה שהוא **לא רוצה**... מה שהוא רוצה - זה כי הוא רוצה... אבל מה שהוא לא רוצה - הוא עושה בגלל שהקב"ה ציוה אותו.

וכמו שבעזוב תעזוב עמו - כאשר יש אוהב לפרוק ושונא לטעון, יקדים לטעון לשונא, לכוף יצרו, כי אני עושה מה שהקב"ה מצוה, ונגד רצוני.

בלעם היתה נשמה גבוהה

כעת נדע: רש"י מביא שאמות העולם באו בטענה לקב"ה אם היה לנו נביא כמשה - גם אנתנו לא היינו חוטאים. ואע"פ שסרבו לקבל את התורה, כי זה נגד טבעם ולא היו מוכנים להשתנות אבל טענו שאם יהיה להם א' כמשה, שיהיה גדול בחכמה ובדעת ובהשגת אלוקות הוא ימשוך אותם למעלה. ולכן נתן להם את בלעם.

אך עדיין יש לטעון הם בקשו א' לדגמא כמו מרן שה"ת זצ"ל בזורינו, ונתנו להם רשע מרושע שפרץ גדרי עולם. ועכ"ל וכך כתוב בספרים, שלבלעם היתה נשמה גבוהה. וכשהגויים קבלו אותו - הוא היה מסתמא הבעל מידות הכי טוב בין הגויים! רק המדות רעות היו מוסתרות וברגע שהוא עלה לגדולה וקבל כבוד - כל המידות שלו פרצו החוצה...

אמר להם הקב"ה לגויים - אתם לא כמו בני ישראל... נתתי גדולה לאברהם - ואמר ואנכי עפר ואפר. נתתי גדולה למשה ואהרן אמרו ונחנו מה...

יהודי כל כמה שהוא מקבל יותר גדולה - הוא מרגיש שהוא יותר חייב לקב"ה. אך אצל גוי - זה רק מטפח את ה"אני" שלו. ולכן כתוב שהקב"ה חשק בנו.

אין אפשרות בעולם של תורה - עולם רוחני, להפריד את השכל והלב, [וי"א שלכן אסור להפסיק בהנחת תפילין בין יד שהוא כנגד הלב ובין של ראש], תורה חייבת מדות טובות, ובלי זה הוא מפסיד הכל.

ופה אנו מגיעים למושגים חדשים:

כתוב בפסוק (כג, כד) "הן עם כלביא יקום וכארי יתנשא". אומר רש"י, כשהן עומדים משינתם שחרית הן מתגברים כלביא וכארי לחטוף את המצוות: ללבוש ציצית, לקרוא את שמע, ולהניח תפילין.

ברוך ה' כמעט כל הישיבה נמצאת בתפילה, אז קוראים להם אריות כי כולם קמים לתפילה! וצריך להבין, מה הפשט בזה, וכי צריך לזה כזו גבורה עילאית?!... למה באמת אנחנו לא מרגישים את ה"אריה" שלנו?...

אמר הגאון רבי יעקב ניימן זצ"ל, כתוב בגמ' (ב"מ פד, א) שריש לקיש, לפני שהוא קיבל עול תורה, הוא היה קופץ את הירדן בבת אחת. הוא היה גיבור גדול. אך אחרי שרבי יוחנן דיבר אתו והוא קיבל עול תורה - הוא כבר לא יכל. נשאלת השאלה, הרי הוא עוד לא התחיל ללמוד, הוא רק קיבל עול תורה, למה הוא לא יכל לקפוץ את הירדן?... עדיין כוחו במתניו?...

אומר רבי יעקב ניימן וזה יסוד גדול: זו לא גבורה רוחנית, אלא זה **כח נפשי של רצון. וכשבן אדם רוצה משהו באמת - אז הכחות של הגוף שלו נהיים אחרים!** ידוע שבזמן שריפה או סכנת נפשות - בן אדם מקבל כוחות הרבה יותר מהרגיל! כי אז כח הרצון פועם בקרבו עם כל העצמה! גם בזמן השואה, איך היו אנשים שהצליחו לשרוד את התקופה הזאת? הכח רצון של לחיות עמד מול קשיים שאף אחד לא יכול להבין את זה. ברגע וריש לקיש קיבל עול תורה, כבר לא היה לו עניין לקפוץ את הירדן, אז גם הכח הפיזי לא עמד בזה.

מה שאנחנו לא מרגישים את ה"אריה" שבנו, זה בגלל שיש לנו כח רצון לקום לתפילה ולהתפלל כמו בן אדם, וממילא אנחנו נהיים באמת אריה. אריה לא מרגיש שהוא אריה... זה הכח שלו.

חשיבות התפילה בישיבה

מִרְן הַרְבַּ שֶׁךְ זַצ"ל הִיָּה מְרַבָּה לְדַבֵּר עַל חֲשִׁיבוֹת הַתְּפִילָה בִּישִׁיבָה. הוּא הִיָּה אֹמֵר, שֶׁאֶחָד שֶׁלֹּא מִתְּפַלֵּל בִּישִׁיבָה אֶז הַתּוֹרָה שֶׁלּוֹ הִיָּה כְּמוֹ תּוֹרָה שֶׁלּ גּוֹי! מַה הַפֶּשֶׁט... גּוֹי לֹקַח אֶת הַתּוֹרָה בְּתוֹר 'חֲכָמָה'. וְלִהְבְּדִיל אֶלֶף אֶלֶף הַבְּדִלוֹת גַּם הַיּוֹם בְּאוֹנִיבֶרְסִיטָה, אֵלּוֹ שְׁלוֹמִידִים לְהִיּוֹת 'עוֹרְכֵי דִין', יֵשׁ תּוֹבְנָה שֶׁנִּקְרָאת 'מִשְׁפַּט תְּלִמוּדִים'. כְּבִיכּוֹל, יֵשׁ מִשְׁפַּט תּוֹרְכֵי, וּמִשְׁפַּט אֲנִגְלִי, וְלִהְבְּדִיל מִשְׁפַּט תְּלִמוּדִי. הֵם מוֹכִינִים גַּם לְשִׁמוּעַ מִהַתְּלִמוּד אֹמֵר... יִסְכַּר פִּי דוֹבְרֵי שְׁקֵר!

אצל יהודי אין כזה דבר. יהודי מקיים את התורה, כי יש לו קשר עם הבורא עולם! אדם שלא מעניין אותו תפילה, ולא מעניין אותו להתקשר עם הבורא עולם, הוא לא מוכן להשקיע בקשר הזה, אז הלימוד שלו הוא סתם חכמה. זה נחמד לשמוע, למה לא... זה נקרא תורה של גוי.

פעם המשגיח ר' ירוחם הלך ברחוב וראה בחור חוזר עם תיק תפילין. שאל אותו רבי ירוחם מה זה?... ואמר לו התפללתי בבית כנסת. למה? שאל ר' ירוחם. אמר החבור בחוצפה: מה ההבדל?... העיקר שהתפללתי, מה זה משנה איפה. בכל מקום מתפללים. אמר לו רבי ירוחם, אתה צודק! אז מה ההבדל אם אתה לומד בישיבה או בבית כנסת או בכל מקום אחר?... התורה היא אותה תורה! אז תלך למקום אחר. ותעזוב את הישיבה...

מִרְן רַבִּי מִשֶּׁה פִּינֶשְׁטִין זַצ"ל אֹמֵר וּוֹרֵט נִפְלָא: כְּתוּב בַּחז"ל כֹּל מַה שֶּׁבִלְעַם רָצָה לְקַלֵּל - נִהְפֵּךְ לְבִרְכָה. 'מְבִרְכֹתַי שֶׁל אֹתוֹ רָשָׁע אֶתָּה לִמַּד מִהָיָה בִלְבוֹ לְקַלֵּם'. הוּא רָצָה לְסַגּוֹר לְהֵם אֶת הַבְּתִי כְּנִסְיוֹת וּבְתֵי מְדַרְשׁוֹת וְאָמַר: "מַה טוֹבוֹ אֶהְלִיךְ יַעֲקֹב מִשְׁכְּנוֹתֶיךָ יִשְׂרָאֵלִי".

והוא מסביר שם את כל העניין, ואומר: היצר הרע בא אליך ואומר תשמע, מה אני יגיד לך, לא לבא להתפלל בישיבה!... זה לא

מתאים... אלא למה אתה רוצה ללכת לישיבה, כי זה מקום קדוש. אתה יודע כמה בית יהודי קדוש?... מה טובו אהליך יעקב! כל הדרשות שאומרים בחתונות 'בית יהודי' 'בית נאמן', 'שכינה ביניהם' - - - השכינה נמצאת שמה! אז מה העניין ללכת לבית כנסת?... בא תתפלל בבית... וכך הוא רוצה לסגור את הביהכ"נ. אמנם מִרְן שֶׁר הַתּוֹרָה רַבִּי חַיִּים קִנְיִבְסְקִי זַצ"ל אָמַר, וְהַזְכִּיר זֹאת נֶאֱמַר בֵּיתוֹ רַבִּי אֵלִיהוּ מִן, הַנְּפִילָה שֶׁל חֶלֶק מִהַאֲבֵרְכִים מִתְּחִילָה בְּגַלֵּל שִׁפְתָּאוֹם אֵין לְהֵם מִנִּיין קְבוּעַ יִשִּׁבְתִּי, הֵם הוֹלְכִים לְשִׁטְבִּילָאךְ, פְּעָמִים בֹּא בְּקִצְרָה וּפְעָמִים בֹּא בְּאוֹרְכָה, לְפַעְמִים הוּא מִמָּהָר וּלְפַעְמִים הוּא יֵשֵׁן מֵאוֹחֵר - - - וְאֵז - אִם אֵין הַקְּבִ"ה עוֹזֵרוֹ אֵינוֹ יִכּוֹל לוֹ. וְפֹה הוּא נּוֹפֵל.

והנה מהפרשיות האלו רואים שאדם יכול לקחת את הכוחות הכי גדולים ולא יאומן, עד איפה ליפול...

הגמ' בע"ז (ד, ב) מביאה שהיה חי חיי אישות עם האתון שלו. זה דבר שלא נתפס... אחד שהוא יודע דעת עליון. כמשה רבינו!!!

כתוב באור החיים הקדוש עה"פ "תמות נפשי מות ישרים" (כג ו) עוד ירצה שבהגיעו ליום המיתה ייטיב דרכיו ממעשיו הרעים וכו', וכיוצא בראיתי רשעים שאמרו לי בפירוש כי אם היו יודעים שיחזרו בתשובה ותיכף ימותו היו עושים, אלא שיודעים שאינם יכולים לעמוד בתשובה זמן ארוך, כי דבר מלך עליהם מלך זקן וכסיל ר"ל. וכבר כ' הגר"א באגרתו, כי הרשע יודע בעצמו שרע ומר דרכו אך קשה לו לפרוש, והמשיך, וזה כל האדם לא יניח לו לחפצו [לעשות מה שרוצה] ועד יום מותו צריך האדם להתיסר וכו', רק ברסן פיו ותאותו.

אך אדם בלי מוסר, שלא יודע להלחם עם רצונותיו והוא לא מסוגל לעמוד נגד רצונותיו, אז כל הדברים הטובים הפוכים להם לרועץ. בלעם איבד את הכל ואין לו חלק לעולם הבא. כמבואר במשנה סנהדרין ריש פ' חלק.

לרדת מ-"יודע דעת עליון", ולבסוף הוא מת לפני גיל שלושים וחמש שנא' לא יחצו ימיהם, כמבוי בסנהדרין (קו, ב) ואין לו חלק לעולם הבא כמבוי. איבד את כל עולמו בידיים, מאיגרא רמה לבירא עמיקתא - כי לא ידע להלחם נגד רצונותיו.

בלעם קבל כל כך הרבה כלים ולא נשאר ממנו כלום, והרבה פעמים רואים "בן תורה" שלא קבל כ"כ כלים ובעל כשרון חלש ואדרבא עם כח הרצון והתפילה נהיה אדם גדול ממש [וכתוב בספרים דלפעמים ה' בכוונה שרוצה שיהיה אדם גדול - וחסר לו זכויות לכך, ולכן עושהו לחלש בכשרון או מפריע אחר, כדי שירבה בתפילה ועיד"ז יוכל לזכות להיות גדול ממש].

מיהו האדם המאושר?

ונקח דוגמא יש שני בני אדם: יש את ה"ברון רוטשילד" אשר קנאת העולם עליו. עד היום יש מושג כזה אני לא רוטשילד... אני לא גביר...

קעת נעשה חשבון: אומר הראש ישיבה, האדם הכי אומלל בבריאה - זה רוטשילד. למה? כי מכל הצאצאים שלו לא רק שאין שם דתיים, אלא כמעט ואין שם יהודים רח"ל, כי בגלל הכסף - כל שרי המלוכה רצו להתחתן איתם והם נישאו לגויות. מה יש לו בשמים?... כסף - כבר מזמן אין לו. ול"ע יש לו הרבה גויים במשפחה.

והיה אבי משפחת סולובייצ'יק מחותנו של מִרְן רַבִּי חַיִּים מוֹאֲלוּז'יין, שהפסיד את כל כספו, ונהיה חילול ה' גדול, כי ידעו שהוא כזה "בעל צדקה" ובעל מעשים, אז רבי חיים מוֹאֲלוּז'יין הושיב בית דין לבדוק מה הוא חטא. ומצאו בו חטא אחד בלבד - - - המבזבז אל יבזבז יותר מחומש. והוא בזבז הרבה יותר... אמר רבי חיים מוֹאֲלוּז'יין, בשביל זה לא נופלים מכל הנכסים... כנראה שנגזר עליו גדולה בתורה לכל זרעו, ואת זה אי אפשר עם כסף.

ב. אנחנו נמצאים בירושלים שם לא כולם בני תורה, והמרחקים שם גדולים מאד ומוכרחים לקחת אוטובוסים. איך אפשר להינצל ולשמור על העניינים?

ומאד מעניין מה שהם ענו: כל א' ענה, ולכל שאלה נתייחס בנפרד. ונתחיל מהשאלה השניה. **הרה"י אמר**, מורידים עיניים וחושבים בלימוד. **רבי חיים קנייבסקי אמר**, לא מספיק להוריד עיניים, צריך **לעצום** עיניים, שנא' עוצם עיניו מראות ברע.

ועל רבי חיים קנייבסקי עצמו מספרים, שהוא היה שכן של ר' גדליה נדל, (הוא היה גר מעליו) ופעם הוא נצרך לדבר איתו, אז הוא דפק בדלת ובדיוק אשתו, הרבנית קנייבסקי היתה שם ופתחה לו את הדלת. רבי חיים שאל, אולי אני יכול לדבר עם בעלך?... אמרה לו אתה בעלי... **רבי ניסים קרליץ אמר**: יצרו של אדם מתגבר עליו, ואם אין הקב"ה עוזרו, אינו יכול לו, אם אתה באמת רוצה, ואתה מתפלל על זה, הקב"ה עוזר לך. אי אפשר בלי זה.

וכעת נראה איך מגיעים למתיקות התורה: (זה מאד מעניין). **הראש ישיבה אמר**: שכתוב בחז"ל כל התחלות קשות. מכאן ואילך יערב לכם. אי אפשר לדלג על שום שלב, ואי אפשר להתחיל עם מתיקות... כל ההתחלות קשות. אבל אחרי שתחילו לעבוד - יערב לכם. תרגישו מתוק!

מרן שה"ת אמר: מתיקות של תורה באה רק עם יראת שמים. ואי אפשר להגיע ליראת שמים בלי מוסר.

רבי נסים קרליץ אמר: מתיקות התורה באה עם עמל. ועמל של תורה זה שלא מפסיקים כל רגע מהלימוד לכל שטות. אלא לומדים ברציפות. אלו שלשת התשובות.

צריך לדעת, מרגלים, קרח, בלעם, כל אחד יש לו את הנסיונות שלו. ולכל אדם יש נסיונות! ואם אין הקדוש ברוך הוא עוזרו - אינו יכול לו. חייבים להשתדל, לבקש, להתחנן, ללמוד מוסר ולקבל יראת שמים. אחרת - נופלים!

סיפר הרב ד"ר הרט, שפעם הגיע אחד למרן שה"ת רבי חיים קנייבסקי - עם רשימה של צרות רבות. שאל אותו רבי חיים, אתה יודע ש"ס?... אמר לו זה שליוה אותו, איך הוא יכול ללמוד ש"ס, יש לו כל כך הרבה צרות!...

אמר רבי חיים, אז למה זה לא כתוב ברשימה? זו הצרה הכי גדולה!... מה טובו אהליך יעקב... לקבל מתיקות בעבודת ה'... לראות כמה אנחנו מאושרים שיש לנו בורא עולם... מה **טובו** אהליך יעקב... איך שבלעם יודע את הכל אך הוא משתוקק, תמות נפשי מות ישרים. הוא יודע שדרכו לגיהנם כמש"כ באיגרת הגר"א.

מה יכול לעזור לנו?... רק מוסר, ויראת שמים. ואז - מגיע פנחס בן אלעזר והקב"ה מבטיח הנני נותן לו את בריתי שלום!

וכך כולם ראו איך זה התחיל... הסולובייצ'יק הראשון היה חתן של רבי חיים מואלוז'ין, אח"כ היה את הבית הלוי, את רבי חיים מבריסק, את הרב מבריסק, ואח"כ בדור שלנו - את ר' יושע בער, ואת ר' משולם דוד, ושאר האחים הקדושים ושושלת הדורות ממשיכה. אין מאושר כמוהו!... הוא אמנם הפסיד את כל הכסף אבל הוא הגביר הכי גדול בבריאה! כל שושלת בריסק - לזכותו! כל עולם הלומדעיס... אנחנו מקבלים רכוש גדול ותמיד רואים הפוך!...

הקב"ה נותן לכל א' את האפשרות לגדול, וכ"א מקבלים את הכלים שלו - רצה - נעשה לו חיים, לא רצה ח"ו... ואז זה רק הופך לו לרועץ. ומאז צריכים להזהר במוסר ובמדות טובות, שרק ע"ז אפשר לגדול ולא ליפול.

מעלת הרב ניכרת ע"י התלמידים

המשנה אומרת מה בין תלמידי בלעם הרשע לתלמידיו של אברהם אבינו!... היה אומר הרה"י רבי דוד פוברסקי זצ"ל, למה שואלים מה ההבדל בין התלמידים, שישאלו מה בין בלעם לאברהם?... ואמר: הרבה פעמים אתה רואה מלמעלה את שני ה"ראשי ישיבות" שווים בהכל. שוים בתורה, ביראת שמים, אך המידות רעות מתחבאות בפנים ולא כ"כ רואים את זה... אבל בתלמידים כבר רואים את ההבדל...

זה אברהם וזה בלעם - ותולדותיהן כיוצא בהן. פעם היתה תנועה מסויימת שלא שמעה לגדולי ישראל, והם היו יהודים יראים ושלמים. אמר הסטייפלער - תראו את ההבדל בילדים שלהם... ולצערינו זה התקיים. הילדים זה כבר עולם אחר.

סיפר הגאון רבי שמואל בירנבוים זצ"ל, שפעם ר' ירוחם ממיר דיבר עם פילוסוף יהודי גרמני, הוא רצה לקרב אותו. שאל אותו הפילוסוף, הרב קרא פעם ספרים של פילוסופים?... אמר ר' ירוחם - לא. אני לא מסתכל באלו ספרים. אז מאיפה הרב יודע שזה לא טוב?... אמר לו ר' ירוחם: אני פשוט מסתכל על התלמידים. התלמידים של הפילוסופיה - הם הנאצים, שגרמני כידוע ה' ערש עולם ההשכלה, ומורה דרכה. התלמידים של הישיבות - זה החפץ חיים, אז אני כבר יודע את ההבדל, לא צריך יותר לדעת כלום.

התלמידים בעלי המידות טובות לא כ"כ רואים את ההבדל בישיבה, אך בהמשך הדרך רואים היטב - - - זה שני עולמות! **מתיקות התורה**

ושמירת העיניים

ונסיים: בישיבת אור אלחנן לצעירים עשו מבצע שילמדו הרבה שעות בהתמדה, ונתנו להם מותנה, לבא ולהתברך משלשה גדולי ישראל: מרן ראש הישיבה, מרן שר התורה, ומרן פוסק הדור רבי נסים קרליץ זיע"א.

והם שאלו שתי שאלות. א. איך מגיעים למתיקות התורה?...

חדש !!

בס"ד התחברנו למערכת נדרים פלוס ע"מ שנוכל להמשיך בהפצת הגיליון ואף להגדיל את ההדפסה וההפצה ניתן לתרום לגיליון מכל עמדות נדרים פלוס ברחבי הארץ באמצעות לחצן קופות נוספות בחיפוש יש להקיש ארחות חיים

כמו"כ ניתן לתרום דרך המערכת הטלפונית הממוחשבת נדרים פון בחיגו לטלפון 03-7630585 שלוחה 2071

תודה רבה ותזכו למצוות!

נא ללמוד ולהתפלל לרפואת

האשה הצדקנית מרת יונה בת מרים

והילד חיים יונתן בן אדל אביגיל

לרפ"ש בתוך שאר חולי ישראל

לע"נ

הר"ר משה אריה גבריאל בן הר"ר אהרן נויבירט זצ"ל

נלב"ע ט' תמוז תשע"ח

ולע"נ הילד דוד בן הר"ר ישראל בן ציון היימן ז"ל

תנצב"ה

ניתן לשמוע את השיחה ביום שלישי בערב ולאחמ"כ בשידור חוזר בקו השיחות שמספרו 074-740-3629

ע"מ שנוכל להמשיך בהפצת תורתו של מורינו המשגיח שליט"א, אנו זקוקים לעזרת הציבור

לתרומות והנצחות: 054-843-6282

לקבלת הגיליון במייל: 4166058@gmail.com